

Anna Milewska, Anna Wolff

Katedra Polityki Agrarnej i Marketingu

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Kształtowanie płynności finansowej na przykładzie przedsiębiorstwa przemysłu chemicznego

Wstęp

Problematyka płynności finansowej jest aktualna dla każdej jednostki gospodarczej funkcjonującej w warunkach gospodarki rynkowej, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności czy też branży. Zapewnienie przedsiębiorstwu płynności finansowej to jeden z najistotniejszych problemów, wymagających rozwiązania w ramach krótkoterminowego zarządzania finansami.

Doświadczenia krajów wysokorozwiniętych wskazują, że główną przyczyną upadłości małych i średnich przedsiębiorstw jest utrata płynności finansowej, nie zaś ponoszenie przez nie strat. We Francji około 60% firm bankrutujących to firmy, które mają dostateczną rentowność, lecz straciły zdolność do bieżącego wywiązywania się z różnych płatności i zobowiązań. W Wielkiej Brytanii odsetek takich firm jest jeszcze większy i wynosi około 75–80%¹.

Trudności z utrzymaniem właściwego poziomu płynności finansowej, kredytodawcy i partnerzy handlowi traktują jako wzrost ryzyka finansowego. Na ogół wiąże się to z pogorszeniem współpracy z partnerami, jak i ze wzrostem jej kosztów, niejednokrotnie prowadzi także do zerwania stosunków biznesowych. W obliczu niewypłacalności swego partnera i wzrostu ryzyka kredytowego kontrahenci wybierają rozliczenia gotówkowe, powstrzymując się od udzielania kredytów kupieckich. Konsekwencją zbyt niskiego poziomu płynności finansowej jest także ograniczenie zaufania banków, co skutkuje powściągliwością w udzielaniu kredytów zarówno przedsiębiorstwu, którego dotyczy problem utrzymania płynności, jak i jego kontrahentom. Trudności z terminowym regulowaniem zobowiązań przez przedsiębiorstwo mogą powodować zmniejszenie się obszaru działań na rynku. Nie najlepsze reakcje otoczenia przedsiębiorstwa mają negatywny wpływ na jego reputację, odbijają się też ujemnie na osiągniętych

---

¹[Sierpińska, Wędzki, 1997, s. 7.]

przez jednostkę zyskach, a także prowadzą do obniżenia jej wartości rynkowej. W najgorszym wypadku dochodzi do utraty płynności i bankructwa firmy. Tak więc efektywne zarządzanie płynnością finansową jest warunkiem koniecznym do trwania przedsiębiorstwa na rynku.

Celem głównym artykułu była ocena polityki zarządzania płynnością finansową w przedsiębiorstwie przemysłu chemicznego w latach 2002–2006. Dla zrealizowania tego celu zastosowano podstawowe metody i narzędzia służące ocenie realizowanej przez przedsiębiorstwo wewnętrznej polityki zarządzania płynnością finansową, wykorzystując następujące metody badawcze:

- analiza wskaźnikowa (badanie kondycji finansowej przedsiębiorstwa przy wykorzystaniu statycznych metod pomiaru płynności finansowej),
- metoda analizy opisowej (tą metodą zostały opracowane materiały dotyczące zagadnień teoretycznych z zakresu płynności finansowej oraz charakterystyka działalności przedsiębiorstwa i jego otoczenia),
- metoda tabelaryczna oraz graficzna (posłużyły do zilustrowania kształtowania się wielkości wskaźników płynności finansowej).

Dane liczbowe, na podstawie których zostało przeprowadzone badanie płynności finansowej w badanej jednostce w latach 2002–2006, zostały skorygowane o wskaźnik inflacji. Działanie to miało na celu urealnienie wartości tych danych. Za rok bazowy przyjęto rok 2006.

Dobór obiektu do badań był doborem celowym. Wszystkie dane, którymi posłużono się w artykule, są danymi uzyskanymi z finansowej dokumentacji przedsiębiorstwa. Jednakże zarząd tego podmiotu udostępnił dokumentację do badań pod warunkiem dotrzymania klauzuli anonimowości, dlatego też w artykule nie będzie użyta nazwa własna.

Ocena płynności finansowej w ujęciu statycznym zostanie dokonana przez oszacowanie i interpretację odpowiednich dla tego zagadnienia wskaźników. Należą do nich: wskaźnik bieżącej płynności finansowej (*aktywa bieżące/zobowiązania bieżące*), wskaźnik płynności przyspieszonej wyrażony formułą: $(\text{aktywa bieżące} - \text{zapasy} - \text{rozliczenia międzyokresowe czynne}) / \text{zobowiązania bieżące}$, oraz wskaźnik środków pieniężnych (*papiery wartościowe do obrotu + środki pieniężne*)/zobowiązania bieżące.

Pojęcie płynności finansowej i jej znaczenie w zarządzaniu przedsiębiorstwem

Pojęcie płynności finansowej jest zagadnieniem obejmującym swym zakresem tematycznym wiele płaszczyzn funkcjonowania jednostek gospodarczych i z uwagi na ten fakt jest pojęciem wieloznacznym.

D. Wędzki² o płynności finansowej przedsiębiorstwa traktuje w dwóch aspektach: majątkowym i majątkowo-kapitałowym. W pierwszym przypadku pojęcie koncentruje się na aktywach, określając płynność finansową jako zdolność aktywów do zamiany na środki pieniężne w jak najkrótszym czasie i bez utraty wartości. Gotówka stanowi podstawowy środek wymiany niezbędny dla zrealizowania różnych transakcji gospodarczych. Jest nieodzowna dla sfinalizowania zobowiązań finansowych wynikających z prowadzonej działalności. Łatwość, z jaką przedsiębiorstwo może uzyskać dodatkowe zasoby gotówki przez zamianę aktywów na gotówkę stanowi o skali płynności finansowej³.

W drugim przypadku przez płynność finansową rozumie się „wyplącalność” przedsiębiorstwa. W takim ujęciu jest to możliwość regulowania zobowiązań przedsiębiorstwa wynikających ze zwykłych transakcji, niespodziewanych zdarzeń oraz zaistniałych sytuacji, pozwalających na „okazjonalny zakup dóbr”⁴. Tę sytuację D. Wędzki⁵ określa płynnością finansową w aspekcie majątkowo-kapitałowym. Pomiedzy płynnością aktywów a zdolnością regulowania zobowiązań przedsiębiorstwa istnieje ścisły związek. Jeżeli bowiem udział aktywów o wysokiej płynności jest większy, to sytuacja płatnicza podmiotu gospodarczego jest korzystniejsza i odwrotnie.

Pojęcie płynności finansowej w aspektach majątkowym i majątkowo-kapitałowym ma charakter statyczny, gdyż opiera się na aktywach i zobowiązaniach, w posiadaniu których jednostka jest w danym momencie. Z kolei dynamiczne ujęcie płynności finansowej obrazuje przebieg procesów finansowych ujętych strumieniowo w postaci wpływów i wydatków gotówkowych. W takim rozumieniu płynności uwzględnia się wszystkie niezbędne wydatki, a nie tylko te, które wynikają z występujących zobowiązań. Bierze się pod uwagę również fakt, że zarówno zdolność do regulowania zobowiązań, jak i dokonywanie zakupów określone są przez ogólnie pojęte możliwości płatnicze, nie zaś przez wielkość i strukturę aktywów obrotowych. Takie podejście do płynności finansowej określa się jako płynność w aspekcie przepływów pieniężnych. Definicję w myśl powyższego podejścia podaje U. Wojciechowska⁶. Tak więc, płynność finansowa jest to zdolność rozpatrywanej jednostki gospodarczej do dokonywania zakupów wszelkiego rodzaju towarów i usług wtedy, gdy są one potrzebne do zaspokojenia potrzeb produkcyjnych tej jednostki, jak też zdolność do regulowania jej wszelkiego rodzaju zobowiązań finansowych w pełnej wysokości i obowiązujących terminach.

---

²[Wędzki, 2002, s. 33].

³[Kusak, 2004, s. 9].

⁴[Pluta (red.), 2004, s. 66].

⁵[Wędzki, op.cit., s. 33].

⁶[Wojciechowska 2001, s. 14].

W. Gos⁷ uważa, że jako kategorię ekonomiczną pojęcie „płynność finansowa” można przedstawić w trzech aspektach, jako:

- płynność finansową (zwaną również relatywną) – która oznacza zdolność jednostki gospodarczej do dokonywania zakupów wszelkiego rodzaju towarów i usług wtedy, gdy są one potrzebne do zaspokojenia potrzeb produkcyjnych czy konsumpcyjnych, jak też do regulowania wszelkiego rodzaju zobowiązań finansowych w pełnej wysokości i w obowiązujących terminach,
- płynność płatniczą (aktualną) – definiowaną jako zdolność przedsiębiorstwa do bieżącego wywiązywania się ze swoich zobowiązań; w tym ujęciu płynność jest uznawana za najczulszy barometr sytuacji finansowej przedsiębiorstwa,
- płynność majątkową (strukturalną) – definiowaną jako łatwość zamiany składnika majątkowego na gotówkę bez utraty jego substancji majątkowej.

W literaturze można również spotkać definicję płynności finansowej jako przestrzeni dla transakcji na rynku, w szczególności na rynku finansowym. Występuje ona wtedy, gdy istnieje na danym rynku swoboda dokonywania „wielkich” transakcji sprzedaży lub kupna bez obawy, że nie znajdzie się odpowiedniego popytu bądź podaży⁸.

Płynność finansową można także rozpatrywać jako zjawisko mikroekonomiczne, czyli dotyczące jednego przedsiębiorstwa, bądź jako zjawisko makroekonomiczne, jeśli dotyczy grupy przedsiębiorstw. Płynność finansowa w znaczeniu makroekonomicznym wpływa na sytuację małych i średnich przedsiębiorstw w sposób pośredni, determinując cenę, za jaką możliwe jest zdobycie zewnętrznego finansowania lub dokonanie inwestycji finansowej, jeśli przedsiębiorca dysponuje nadwyżkami. Brak płynności finansowej występujący równocześnie w wielu podmiotach gospodarczych wywołuje zgłaszanie przez nie zapotrzebowania na zewnętrzne finansowanie, czego wynikiem jest wzrost rynkowego kosztu tego finansowania⁹.

Z pojęciem płynności finansowej wiąże się też pojęcie zyskowności. Zmniejszenie płynności finansowej, o ile nie następuje w sposób niekontrolowany, prowadzi na ogół do wzrostu zyskowności przedsiębiorstwa, jednostka zwiększa bowiem sprzedaż, udzielając kredytów kupieckich, lub ogranicza zaangażowanie kredytu bankowego, zaciągając zobowiązania u dostawców. Zbytnie obniżenie płynności finansowej może utrudnić terminowe regulowanie zobowiązań, co z kolei doprowadza do obniżenia zyskowności lub – „na dłuższą metę” – do upadku przedsiębiorstwa. Już z tych zależności wywnioskować można, jak waż-

---

⁷www.infor.pl z dnia 14 grudnia 2006 r.

⁸[Michalski 2005, s. 41].

⁹Ibidem, s. 43.

ne dla przedsiębiorstwa jest utrzymanie właściwego poziomu płynności finansowej. Dlatego też wymaga on obserwacji, gdyż:

- zarządzający powinni wcześniej wiedzieć, ile środków będzie potrzebnych na wypłaty,
- wierzyciele, chcąc zabezpieczyć swe wierzytelności, muszą dysponować przesłankami pozwalającymi rozważyć celowość udzielania przedsiębiorstwu kredytów bankowych lub kupieckich,
- właściciele chcą posiadać informacje o płynności firmy¹⁰.

Czynniki kształtujące płynność finansową

Na zachowanie bądź utratę płynności finansowej przedsiębiorstwa ma wpływ wiele czynników. Część z nich to czynniki zewnętrzne, na które przedsiębiorstwa nie mają wpływu, ale zdecydowana większość z nich jest zależna od jednostki prowadzącej działalność gospodarczą.

W literaturze przedmiotu czynniki oddziałujące na płynność finansową najczęściej dzieli się na trzy następujące grupy:

- czynniki makroekonomiczne, czyli niezależne od sposobu działania przedsiębiorstwa,
- czynniki branżowe, czyli również determinanty zewnętrzne i niezależne od przedsiębiorstwa,
- czynniki mikroekonomiczne, a mianowicie czynniki uzależnione od sposobu działania przedsiębiorstwa¹¹.

D. Wędzki przy zastosowaniu kryterium rodzajowego dokonuje podziału czynników kształtujących płynność finansową na czynniki zależne oraz na czynniki niezależne od przedsiębiorstwa. Każdą z tych grup autor dzieli również na czynniki wpływające na wszystkie składniki kapitału oraz wpływające na wybrane składniki kapitału.

W. Gos¹² natomiast jako czynniki mające wpływ na płynność finansową, prezentuje przykładowe decyzje podmiotu gospodarczego, warunkujące zmniejszenie bądź zwiększenie poziomu płynności finansowej.

Do decyzji zmniejszających poziom płynności finansowej zalicza:

- odpisy aktualizujące wartość należności,
- odpisy aktualizujące wartość zapasów,

¹⁰[Suski-Borek 2001, s. 28].

¹¹[Wojciechowska, op.cit., s. 21–24].

¹²[Gos 2001, s. 18].

- wycenę zapasów po cenach zakupu nie wyższych od aktualnych cen rynkowych,
  - niedoliczanie odsetek do należności,
  - zaliczanie papierów wartościowych do „inwestycji długoterminowych”, mimo ich nabywania z myślą o sprzedaży.
- Z kolei do decyzji zwiększających poziom płynności finansowej zalicza:
- nieutworzenie odpisów aktualizujących wartość należności wątpliwych, dochodzonych na drodze sądowej,
  - wycenę zapasów po kosztach historycznych, które mogą być wyższe od aktualnych cen rynkowych,
  - bieżące naliczanie odsetek od należności,
  - kwalifikację papierów wartościowych do grupy „Krótkoterminowych aktywów finansowych”, mimo ich nabywania w celu trwałej lokaty.

Ocena kształtowania się statycznych wskaźników płynności finansowej w przedsiębiorstwie X

Przemysł chemiczny w Polsce zdominowany jest przez funkcjonowanie kilku dużych podmiotów zaliczanych do tak zwanej grupy firm „Wielkiej Syntezy Chemicznej”. Jednocześnie istnieją tysiące mniejszych podmiotów zajmujących się produkcją artykułów i środków chemicznych na zdecydowanie mniejszą skalę¹³.

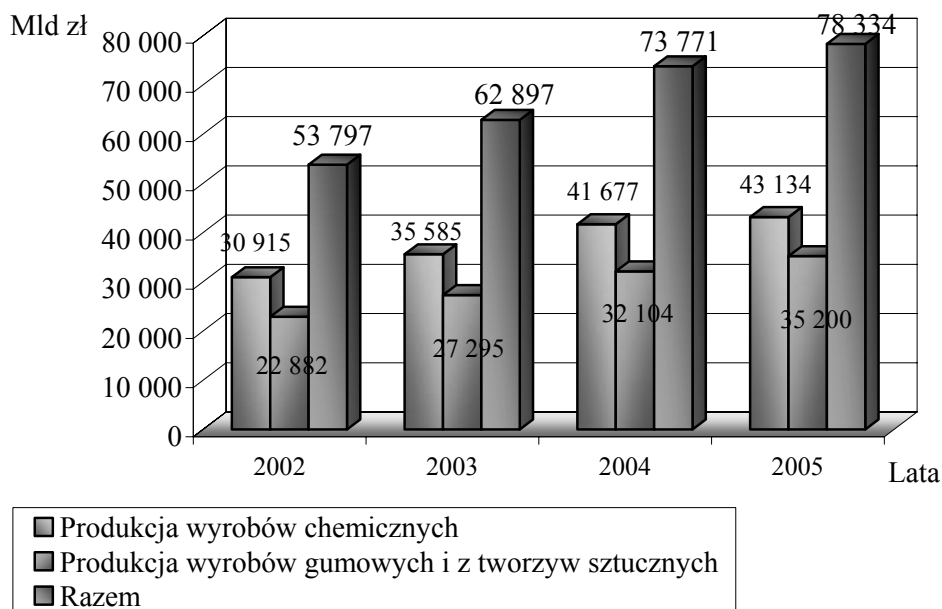
Przemysł chemiczny, jako jedna z gałęzi przemysłu przetwórczego, obejmuje:

- przemysł chemii organicznej – wytwarzający produkty na bazie węgla kamiennego, gazu ziemnego, ropy naftowej, kauczuku, drewna, tłuszczów oraz innych substancji organicznych, oraz
- przemysł chemii nieorganicznej – wytwarzający produkty na bazie takich surowców, jak: siarka, fosforyty, sole mineralne, składniki powietrza i inne materiały nieorganiczne.

Zarówno w produkcji wyrobów chemicznych, produkcji wyrobów gumowych, jak i z tworzyw sztucznych w latach 2002–2005 odnotowano korzystne zmiany. Nastąpił wówczas wzrost produkcji sprzedanej (wykres 1) oraz eksportu, poprawie uległy również wyniki finansowe.

W obu działach przemysłu chemicznego z roku na rok odnotowywano sukcesywny wzrost produkcji sprzedanej (wykres 1). W 2005 r. wytwórcy obu działów osiągnęli łączną produkcję w cenach bieżących na poziomie ponad 78 mld zł, czyli w porównaniu z 2002 r. odnotowano wzrost produkcji sprzedanej o ponad 24,5 mld zł.

¹³www.chemia.rsi.org.pl z dnia 15 lutego 2007 r.

Wykres 1

Produkcja sprzedana przemysłu chemicznego w latach 2002–2005 (w mld zł cen bieżących)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze strony www.rsi.org.pl z dnia 15 lutego 2007 r.

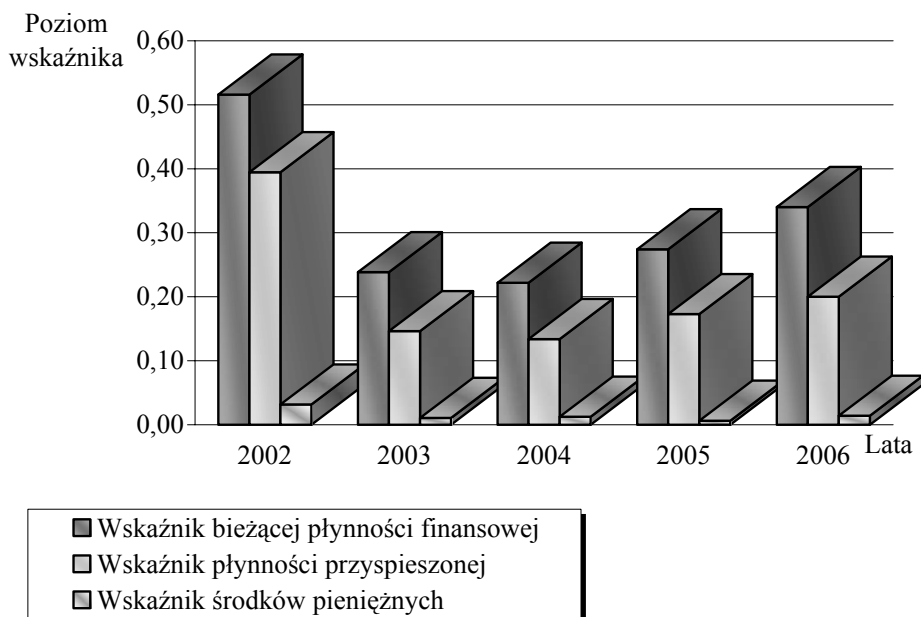
W badanym przedsiębiorstwie w latach 2002–2006 wskaźniki płynności finansowej ulegały wahaniom. Od 2002 do 2004 r. wszystkie wskaźniki odznaczały się tendencją spadkową, a w latach 2005 i 2006 (tab. 1 i wykres 2) można zauważyć niewielkie, aczkolwiek korzystne zmiany w sytuacji finansowej. Obserwuje się bowiem, iż wielkości wskaźników rosły w porównaniu z poprzednim rokiem obrotowym. Wzrost ten jest jednak minimalny i wielkość wskaźników nadal jest daleka od wielkości pożądaných.

Tabela 1

Statyczne wskaźniki płynności finansowej w przedsiębiorstwie przemysłu chemicznego w latach 2002–2006

Wyszczególnienie	Wartość wskaźnika w latach:				
	2002	2003	2004	2005	2006
Wskaźnik bieżącej płynności finansowej	0,52	0,24	0,22	0,27	0,34
Wskaźnik płynności przyspieszonej	0,39	0,15	0,13	0,17	0,20
Wskaźnik środków pieniężnych	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rocznych sprawozdań finansowych przedsiębiorstwa przemysłu chemicznego z lat 2002–2006.

Wykres 2

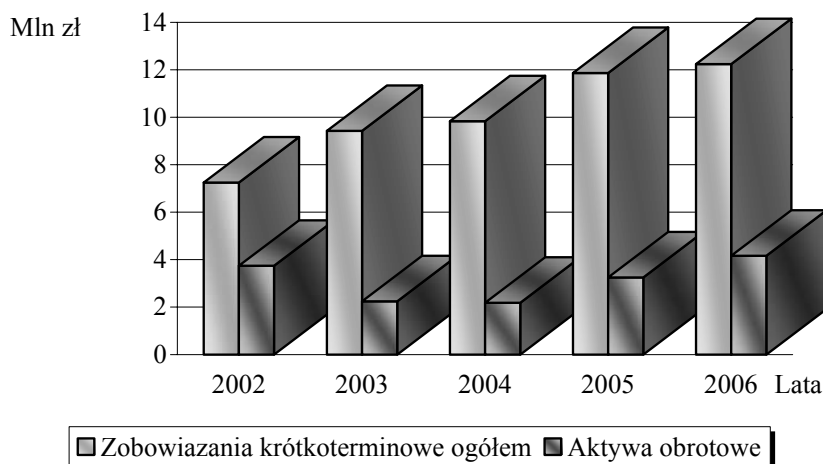
Statyczne wskaźniki płynności finansowej w przedsiębiorstwie przemysłu chemicznego w latach 2002–2006

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rocznych sprawozdań finansowych przedsiębiorstwa przemysłu chemicznego z lat 2002–2006.

Ogólny pogląd odnośnie płynności finansowej badanego przedsiębiorstwa można sformułować na podstawie wskaźnika bieżącej płynności finansowej. Optymalny poziom tego wskaźnika powinien mieścić się w granicach od 1,2 do 2,0. W ocenianej spółce wskaźniki te na przestrzeni całego analizowanego okresu były znacznie niższe. W latach 2002–2004 nastąpiło obniżenie wielkości wskaźnika z 0,52 do 0,22 na skutek wzrostu zobowiązań krótkoterminowych, przy jednoczesnym spadku wartości aktywów obrotowych. Od 2005 r. można zaobserwować wzrost wskaźnika, jednak w dalszym ciągu wielkość zobowiązań krótkoterminowych była znacznie większa niż aktywa obrotowe. Poziom wskaźników był niepokojący, gdyż ich wielkość poniżej jedności oznacza finansowanie zarówno całego majątku obrotowego, jak również części majątku trwałego zobowiązaniami krótkoterminowymi. Taka sytuacja świadczy o utracie przez przedsiębiorstwo zdolności do terminowego wywiązywania się ze swoich zobowiązań.

Osiągniętych przez przedsiębiorstwo wyników nie można uznać za zadowalające. Przyczyn niskiego poziomu tych wskaźników należy upatrywać w fakcie, że wielkość aktywów bieżących w latach 2002–2006 była zdecydowanie niższa niż wielkość zobowiązań bieżących. Sytuację tę zaprezentowano na wykresie 3.

Wykres 3

Relacja zobowiązań krótkoterminowych do aktywów obrotowych w przedsiębiorstwie przemysłu chemicznego w latach 2002–2006

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rocznych sprawozdań finansowych przedsiębiorstwa przemysłu chemicznego z lat 2002–2006.

W 2002 r. zobowiązania bieżące były większej wartości od majątku obrotowego o 48%, a w latach następnym odpowiednio o 76% i 78%. Tak więc sytuacja finansowa spółki ulegała pogorszeniu. Dopiero w latach 2005 i 2006 relacja ta uległa korzystnym zmianom, gdyż zobowiązania bieżące były większej wartości od majątku obrotowego o 73% w 2005 r., a w roku następnym o 66%. Takie relacje aktywów bieżących do zobowiązań bieżących świadczą o braku zdolności przedsiębiorstwa do terminowego regulowania zobowiązań krótkoterminowych ze środków obrotowych. W latach 2002–2004 wielkość aktywów obrotowych odznaczała się tendencją malejącą, natomiast od 2005 r. widoczny jest niewielki wzrost wartości majątku obrotowego. Stwierdzono, że wielkość zobowiązań krótkoterminowych w analizowanym okresie cechowała się tendencją wzrostową.

Złą sytuację finansową spółki potwierdza również kształtowanie się wskaźników płynności przyspieszonej. W analizowanym okresie wielkości wskaźników dla poszczególnych lat, podobnie jak w przypadku wskaźników bieżącej płynności finansowej, były znacznie niższe niż wielkości normatywne. Obliczone dla tej jednostki wskaźniki stanowią poważne ostrzeżenie, iż jej działalności towarzyszy wysokie ryzyko finansowe. Optymalna wielkość wskaźnika płynności przyspieszonej powinna oscylować w okolicy jedności, jednak w latach 2002–2006 w badanym przedsiębiorstwie wielkość tego wskaźnika kształtowała się na poziomie znacznie niższym. Sytuacja taka świadczy o zagrożeniu płynności finansowej jednostki, gdyż oznacza, że spółka nie pokrywa swoich zobowiązań bieżących.

wiązań bieżących środkami obrotowymi, pomniejszonymi o zapasy i rozliczenia międzyokresowe czynne.

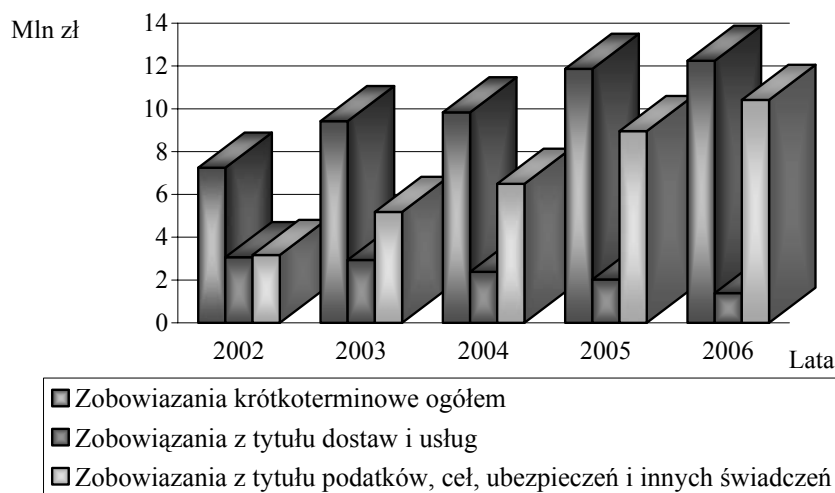
Aby uzyskać pełniejszy pogląd na temat płynności finansowej spółki, warto zwrócić uwagę na kształtowanie się wskaźnika środków pieniężnych, zwanego również wskaźnikiem natychmiastowej płynności. Zalecana wielkość wskaźnika, który informuje o tym, jaka część zobowiązań bieżących może zostać uregulowana natychmiast, powinna kształtować się w granicach 0,1–0,2. W badanym przedsiębiorstwie w latach 2002–2006 wielkość wskaźnika była zdecydowanie niższa niż wielkości zalecane. W 2002 r. spółka była w stanie spłacić natychmiast nieco ponad 3% swoich zobowiązań krótkoterminowych, a w kolejnych latach było to zaledwie 1%.

W spółce wystąpiły znaczne problemy z utrzymaniem płynności finansowej. W latach 2002–2004 zła sytuacja finansowa pogłębiała się. Obliczone wskaźniki były zdecydowanie niższe niż przyjęte normy, a dodatkowo odznaczały się tendencją spadkową w porównaniu z latami poprzednimi. Od 2005 r. można zaobserwować niewielką poprawę sytuacji, jednak w dalszym ciągu wskaźniki kształtowały się znacznie poniżej granicy przyjmowanej jako bezpieczna. Kierownictwo przedsiębiorstwa powinno pamiętać, że brak płynności finansowej prowadzi do strat, a w konsekwencji w dłuższym okresie do upadłości przedsiębiorstwa. Trudności w regulacji bieżących zobowiązań przyczyniają się również do pogorszenia współpracy ze spółką różnych jej partnerów, np. dostawców.

Wszystkie wskaźniki zaliczane do statycznych wskaźników płynności finansowej w mianowniku mają wyrażone zobowiązania krótkoterminowe, które w badanym okresie są zdecydowanie wyższe niż aktywa obrotowe, dlatego też poziom wskaźników z tej grupy był bardzo niski w latach 2002–2006. Zobowiązania o największej wartości spółka miała z tytułu dostaw i usług oraz z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych zobowiązań publicznych, np. wobec ZUS.

Zobowiązania wobec dostawców w kolejnych latach były coraz mniejsze, co świadczy o tym, że spółka oprócz terminowego regulowania zobowiązań starała się spłacić także zobowiązania zaległe. W 2002 r. zobowiązania te wyniosły 3 067 130,65 zł, a w 2006 r. 1 391 978,31 zł. Taki stan rzeczy świadczy o tym, iż w wielkości absolutnej zobowiązania te zmniejszyły się o 1 675 152,34 zł.

O ile zobowiązania wobec dostawców w kolejnych latach były coraz mniejsze, to zobowiązania wobec ZUS odznaczały się tendencją wzrostową. W 2002 r. wyniosły one 3 168 021,28 zł, natomiast w 2006 r. 10 415 886,81 zł, tak więc w ciągu pięciu lat ich wartość wzrosła w wielkości absolutnej o 7 247 865,53 zł, co zaprezentowano na wykresie 4. Jest to sytuacja bardzo niekorzystna dla przedsiębiorstwa. Warto także podkreślić fakt, iż zobowiązania publiczne charakteryzują się „wymagalnością” ich ponoszenia.

Wykres 4

Wysokość zobowiązań krótkoterminowych i ich struktura w przedsiębiorstwie przemysłu chemicznego w latach 2002–2006

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rocznych sprawozdań finansowych przedsiębiorstwa przemysłu chemicznego z lat 2002–2006.

Uwzględniając wskaźniki będące wynikiem badania sprawozdań finansowych, należy stwierdzić, że w badanym okresie w jednostce występowały trudności finansowe i okresowa utrata płynności finansowej. Waga tych trudności świadczy o poważnym zagrożeniu kontynuacji działalności firmy. W jednostce od lat występują zakłócenia w terminowym regulowaniu wymaganych zobowiązań, czego potwierdzeniem są naliczane odsetki za zwłokę.

Nawet w latach 2002 i 2006, kiedy w spółce odnotowano zysk, wszystkie wskaźniki zaliczane do statycznych wskaźników badania płynności finansowej nadal kształtowały się poniżej teoretycznego progu bezpieczeństwa.

Wnioski

Mając na celu dokonanie oceny działalności ekonomiczno-finansowej jednostki gospodarczej, najczęściej zwraca się uwagę na jej rentowność, efektywność dokonanych inwestycji, innowacyjność technologii oraz produkcji. Często także brane są pod uwagę mocne strony przedsiębiorstwa, które dają mu przewagę na konkurencyjnym rynku. Jednak w sytuacji, gdy jednostka traci płynność finansową, wszystkie te kryteria oceny przestają mieć znaczenie. Dlatego zarówno utrzymanie płynności finansowej, jak i efektywne nią zarządzanie należy do najważniejszych zadań, jakie stoją przed zarządem każdego przedsiębiorstwa.

Okres objęty badaniem, czyli lata 2002–2006, był dla badanego przedsiębiorstwa trudnym okresem w prowadzeniu działalności gospodarczej. Uzyskane wyniki finansowe oraz brak płynności finansowej dowodzą, że polityka prowadzona przez zarząd spółki nie miała uzasadnienia. Szansą dla przedsiębiorstwa jest fakt, iż w 2005 r. został powołany nowe władze, które podjęły się realizacji „programu naprawczego”. Na podstawie wyników badań można stwierdzić, iż 2005 r. był rokiem przełomowym, wyraźnie daje się to zauważyć w poprawie wielkości wskaźników. Niemniej jednak wielkości wskaźników z lat 2005 i 2006 nie spełniają jeszcze kryteriów bezpieczeństwa.

Lata 2005 i 2006 to również okres, kiedy nastąpił znaczny wzrost sprzedaży. Zagadnienia sprzedaży i jej wielkości nie były prezentowane w artykule, ale na podstawie posiadanych zapisów handlowych i pozostałej dokumentacji przedsiębiorstwa autorki artykułu pozwoliły sobie wysnuć taki wniosek. Trudności finansowe spółki sprawiły jednak, że mimo zwiększonej sprzedaży jednostka nadal oscyluje na granicy opłacalności. Związane jest to przede wszystkim z wieloletnimi zaniedbaniami dotyczącymi infrastruktury zakładu i parku maszynowego. Niektóre wydatki, pomimo trudności z terminowym regulowaniem bieżących zobowiązań, nie mogą być odłożone w czasie, gdyż stan urządzeń grozi ich całkowitym zniszczeniem i brakiem środków produkcji, co całkowicie uniemożliwiłoby realizację zamówień i przekreśliłoby szansę utrzymania i rozwoju zakładu. Ponadto, należy zwrócić uwagę, iż w 2006 r. odnotowano w przedsiębiorstwie zysk, podczas gdy w latach 2003–2005 działalność zakładu przynosiła straty.

Literatura

- GOS W., *Polityka rachunkowości a płynność finansowa*, „Prawo Przedsiębiorcy”, nr 41/2001, INFOR.
- KUSAK A., *Płynność finansowa. Analiza i sterowanie*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2004.
- ŁUKASIK G., *Polityka pozyskiwania kapitału przez przedsiębiorstwa w warunkach rozwoju rynku finansowego*, Wydawnictwo Uczelniane Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego w Katowicach, Katowice 1998.
- MICHALSKI G., *Płynność finansowa małych i średnich przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005.
- PIWOWARCZYK D., *Przemysł chemiczny*, Instytut Badań nad Gospodarką Narodową, Gdańsk 2005.
- PLUTA W. (red.), *Zarządzanie finansami firm – teoria i praktyka, Tom II*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 2004, s. 66.
- Raport o stanie przemysłu*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2005.

- SIERPIŃSKA M., WĘDZKI D., *Zarządzanie płynnością finansową*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997.
- SUSKI-BOREK G., *Ocena płynności finansowej przedsiębiorstwa*, „Rachunkowość”, nr 7/2001.
- WĘDZKI D., *Strategie płynności finansowej przedsiębiorstwa. Przepływy pieniężne a wartość dla właścicieli*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2002.
- WOJCIECHOWSKA U., *Płynność finansowa polskich przedsiębiorstw w okresie transformacji gospodarki. Aspekty makroekonomiczne i mikroekonomiczne*, SGH, Warszawa 2001.

Informacje zawarte na stronach internetowych:

www.infor.pl z dnia 14 grudnia 2006 r.

www.infor.pl z dnia 14 grudnia 2006 r.

www.chemia.rsi.org.pl z dnia 15 lutego 2007 r.

www.rsi.org.pl z dnia 15 lutego 2007 r.

www.rynekchemiczny.com.pl z dnia 15 lutego 2007 r.

LIQUIDITY MANAGEMENT ON THE EXAMPLE OF CHEMICAL INDUSTRY ENTERPRISE

Abstract

The paper discusses the issue connected with assessing internal policy of liquidity management carried out in one of chemical industry enterprises in 2002–2006. The article includes the main questions from the field of enterprise finances, with special focus on their influence on financial liquidity of the company. The authors concentrated on such aspects as: characteristics of factors influencing maintenance of financial liquidity in the enterprise, their impact on financial condition of the company, as well as standard methods and tools enabling to assess and to improve the efficiency of financial liquidity management. Financial issues, discussed in the theoretical part of the article, were expressed practically and were used to study the reasons for and effects of difficulties connected with maintaining the right level of financial liquidity. The above mentioned difficulties were defined in the surveyed enterprise